

Kopia till:
Utbildningsdepartementet

REMISSVAR

2012-01-20

2011-110-9553

2012-12-08

10-152/2009

Ekonomistyrningsverket
registrator@esv.se
Dnr 10-152/2009

Arlig rapport enligt regeringens uppdrag (Fi2009/2137 (delvis))

Centrala studiestödsnämnden (CSN) har fått möjlighet att lämna synpunkter på utkastet till slutrapport. CSN vill framföra följande synpunkter.

Övergripande synpunkter på uppdraget

Uppdraget har varit otydligt och förslagen har bristande helhetssyn

CSN erfarenhet av att delta i samverkansuppdraget är att det har varit otydligt i fråga om mål och syften. Det har i sin tur lett till diskussioner kring arbetssätt och innehåll, vilket medfört att arbetet bedrivits på olika sätt och med olika fokus i de skilda delprojekten. Exempelvis har såväl för stora som för små utbetalningar lagts till grund för arbetet i delprojektet *Kostnadseffektivitet*, medan övriga delprojekt enbart utgått från för stora utbetalningar.

Enligt CSN:s mening borde Ekonomistyrningsverkets (ESV) roll ha varit att tydligare leda uppdraget samt samordna arbetet mellan de olika delprojekten i syfte att skapa en helhetssyn över arbetet och i förslagen som läggs fram. Så har inte varit fallet, varför delprojektens förslag och slutsatser spretar åt olika håll.

Uppdraget har inte haft tillräckligt kund- eller medborgarfokus

En annan brist i uppdraget är att det inte har haft tillräckligt kund- eller medborgarfokus. Uppdraget har i stället fokuserat mer på administrativa frågeställningar.

Enligt CSN:s mening är det nödvändigt att skilja mellan åtgärder som behöver vidtas i förhållande till kunder som vill göra rätt, men som av någon anledning begår fel som leder till felaktiga utbetalningar, och åtgärder som behöver vidtas i förhållande till kunder som gör sig skyldiga till medvetna – brottsliga – gärningar. Oavsiktliga fel kan bero på olika orsaker; exempelvis ett krångligt regelverk, svåra administrativa rutiner eller det faktum att det kan vara svårt för kunden att veta vilka uppgifter som respektive myndighet faktiskt har tillgång till. Att ta fram åtgärder som syftar till att göra det lättare för kunden att göra rätt och svårare att göra fel bör vara en viktig utgångspunkt i det fortsatta arbetet mot felaktiga utbetalningar.

2012-01-20

Synpunkter på rapportens olika delar

1.2.1 Systemövergripande risker

CSN delar rapportens slutsats att det inte behövs någon institutionaliserad samverkan om systemövergripande risker och att den nuvarande regleringen av ansvaret för samarbete om risker är tillräcklig.

För CSN:s del är det störst systemövergripande risker i förhållande till utbildningsanordnare, eftersom CSN:s studiestödsadministration i hög grad grundas på information från dessa. Det är av stor vikt för CSN att få information från utbildningsanordnare i god tid och att informationen håller hög kvalitet. CSN har därför för avsikt att i sitt fortsatta arbete för att förhindra felaktiga utbetalningar fokusera på att hantera riskerna gentemot utbildningsanordnarna.

1.2.2 Statistik och indikatorer

CSN är positiv till att utbetalningar från förskotterande välfärdssystem, däribland studiemedelssystemet, särredovisas i statistiksammanställningarna. Det medför enligt CSN:s mening att bilden av omfattningen av de felaktiga utbetalningarna i dessa system nyanseras. Analysen och åtgärdsförslagen för att förhindra felen inom dessa system bör rimligen skilja sig från analyserna och åtgärdsförslagen som gäller välfärdssystem med efterskottsutbetalning, där uppgifterna ska vara aktuella och korrekta vid beslutstillfället.

1.2.3 Kostnadseffektivitet

CSN anser att modellen för beräkning av kostnadseffektivitet behöver utredas ytterligare innan den tas i bruk.

När det gäller själva rapportens utformning anser CSN att sista meningen i stycke fyra ("Resultatet har därav blivit en något 'trubbig' modell som ger ett i sammanhanget svårtolkat resultat.") bör ändras enligt nedan för att bättre beskriva innehållet i delprojektets avsnitt.

"Det finns därmed en inbyggd trubbighet i modellen för att den ska passa för "alla" utbetalande myndigheter vilket även återspeglar det resultat modellen ger. Modellen har en inbyggd flexibilitet där anpassningar till respektive utbetalande myndighets verksamheter är möjliga. Sådana anpassningar ger ett mer träffsäkert resultat för den enskilda myndigheten men sämre möjligheter att göra jämförelser mellan olika välfärdslag."

Sista stycket bör enligt CSN:s mening tas bort från sammanfattningen. Även om osäkerhet kvarstår om modellens tillämplighet har den likväl testats. Detta stycke hör snarare hemma i delprojektets diskussionsdel än i rapportens sammanfattning där de stora dragen och slutsatserna ska belysas.

2012-01-20

1.2.4 Elektroniskt informationsutbyte

Kapitlet ger en övergripande information om vad som har gjorts inom området och vilka hinder det finns för att utveckla de elektroniska informationsutbytena. Inom ramen för e-delegationens uppdrag pågår liknande studier vilket kan förklara att det saknas förslag på åtgärder.

Som CSN framhöll i sitt remissvar på föregående års rapport bör den myndighet som äger informationen vara ansvarig för att informationen görs tillgänglig för övriga myndigheter samt stå för kostnaden för detta om informationsförsörjningen inom staten ska bli god. CSN anser vidare att detta är en fråga som behöver regleras i respektive myndighets instruktion för att leda till önskvärt resultat.

Arbetslöshetskassorna måste få sin medverkan finansierad på ett särskilt sätt från staten med hänsyn till att deras administration bekostas av medlemmarna.

Kommunerna måste på ett bättre sätt samordna sin medverkan och sina krav på de elektroniska informationsutbytena. Sveriges Kommuner och Landsting bör vara den part som myndigheterna kan samverka med.

1.2.6 Omfattningsstudier

CSN anser att den valda definitionen av felaktiga utbetalningar, som är en utgångspunkt för beräkningen av omfattningen, är tveksam då den ger en missvisande bild av de felaktiga utbetalningarna när det gäller förskotterande utbetalningar. CSN menar att det är nettofelen (felaktiga utbetalningar minus återbetalt belopp) som ska ligga till grund för definitionen av felaktiga utbetalningar.

1.2.7 Informationsinsatser

CSN anser att det kan finnas ett värde i fortsatta breda attitydundersökningar gällande attityden till bidragsfusk inom välfärdssystemen, som komplement och referenspunkt till myndigheternas egna attitydundersökningar av den egna kundgruppens attityd till bidragsfusk.

8.6.2 Centrala studiestödsnämnden

När det gäller det elektroniska informationsutbytet mellan CSN och kommunerna är det i dag drygt trettio kommuner som är anslutna till tjänsten, inte cirka tio kommuner som framgår av utkastet till rapporten.

2012-01-20

8.7.1 Elektroniskt stödsystem för underrättelser och 8.10 Förslag på regelförändringar

Med hänsyn till hur registerlagstiftningen för CSN är utformad krävs sannolikt regelförändringar om underrättelser ska kunna ske i elektronisk form.

Synpunkter på fortsatt arbete

Ett viktigt arbete som kräver tydligare mål och styrning

CSN anser att åtgärder för att försöka förhindra felaktiga utbetalningar från välfärdsystemen är angelägna frågor för myndigheterna. CSN ser det därför som självklart att arbetet fortsätter i en eller annan form.

Om regeringen anser att myndigheterna fortsatt ska utveckla arbetet med att förhindra felaktiga utbetalningar är det enligt CSN:s mening av avgörande vikt att målen och styrningen av arbetet blir tydligare. CSN anser att en eventuell fortsatt samverkan mellan myndigheter kring frågor om felaktiga utbetalningar kräver att någon av de myndigheter som gör omfattade utbetalningar från välfärdssystemen får ansvar och resurser för att leda och styra arbetet. Samtidigt behövs en övergripande tydlig styrning från Regeringskansliet.

Tydligare kund- och medborgarfokus

Som framgår ovan anser CSN att en viktig utgångspunkt i det fortsatta arbetet mot felaktiga utbetalningar bör vara att ta fram åtgärder som syftar till att göra det lättare för kunden att göra rätt och svårare att göra fel. Ett fortsatt arbete bör därför innehålla att kartlägga vilka åtgärder som krävs för att underlätta för kunderna och att i möjligaste mån vidta dessa åtgärder.

Ett systematiskt arbete bör bedrivas för att förhindra respektive anmäla felaktiga utbetalningar till följd av brott

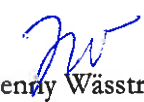
Avslutningsvis vill CSN framhålla att en viktig aspekt i arbetet mot felaktiga utbetalningar är att respektive myndighet agerar och bedriver ett systematiskt arbete för att förhindra respektive anmäla felaktiga utbetalningar till följd av brott, även om den befintliga statistiken talar för att brottslighetens andel av de felaktiga utbetalningarna är liten. Ett sådant arbete har stor betydelse för att upprätthålla legitimiteten av och förtroendet för välfärdssystemen.

2012-01-20

Beslut om detta remissvar har fattats av generaldirektören Christina Gellerbrant Hagberg efter föredragning av verksjuristen Jenny Wäsström i närvaro av Margaretha Holmlund, ledningsstaben, som också deltagit i arbetet med remissvaret, samt chefsjuristen Åke Svensson. I arbetet med remissvaret har även verksamhetsutvecklarna Carina Isaksson och Jan Pettersson deltagit.

Christina Gellerbrant Hagberg

Jenny Wäsström